

Илмонийя ва унинг аччик самаралари

﴿ العلمانية وثمارها الخبيثة ﴾
[أوزبكي - Uzbek - Ўзбек]

Муҳаммад Шокир Шариф

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿ العلمانية وثمارها الخبيثة ﴾
« باللغة الأوزبكية »

محمد بن شاكرا الشريف

2009 - 1430

islamhouse.com

Ислом нури

Мухаммад Шокир аш-Шариф

Илмонийя ва унинг аччик самаралари

Шайх Абдуллох ибн Абдуррохман ал-Жибрин мукаддимаси

Абу Жаъфар ал-Бухорий таржимаси

Бисмиллахи рохманир рохим

Барча оламлар роббиси, Ер ва Осмонларни тутиб тургувчи, барча махлуклар ишини режалаштирувчи Аллох таъолога хамдлар бўлсин! Мен шериксиз, ягона, хакикий Молик- Аллох таъолодан ўзга илох йўк хамда Мухаммад унинг бандаси, омонатли ва ростгўй пайгамбари деб гувоҳлик бераман. Аллох таъоло унга, унинг оиласи ва асхобларига салавот ва саломлар йўлласин!

Сўнг...

Ушбу мавзу кейинги даврларда чиккан ва Ислом давлатларининг кўпларига ўрнашиб олган бир тоифа ва гуруҳ хакида баъзи олимлар ёзган даолзарб мавзудир. Бу тоифа-Ислом умматига бало ва офат бўлган, бироқ, ўз мақсадларини яширсада, Ислом дини ва таълимотларига нисбатан бўлган гина-адоватларини сездирган, шаръий жазолар, муомалалар ва ибодатлардан нафратланган, мақсадлари жирканч шахвоний манфаатлар бўлган, динни давлатдан ажратишга интиланган, динни махкам ушлаган кишиларни қолоқлик, тургунлик ва тубанлик билан айблаётган «илмонийлар»дир. Шубҳасиз, бу тоифанинг Ислом умматига бўлган хатари, илк даврлардаги мунофиқлар ва бошқа адашган гуруҳларнинг хатаридан кўра хатарлироқдир.

Аллох таъоло муаллифга тавфик берсин! Чунки, у бу тоифанинг мақсадларини ва катта хатарларини очиқ ташлади.

Мусулмон нажот йўлида юриши учун бу тоифадан эҳтиёт бўлиши, ўз душманини таниши хамда улардан ўзи ва дўстларини узок қилиши лозим...

Аллох таъоло тўғри йўлга хидоятловчи ва муваффақ қилгучи зотдир...

Аллох таъоло пайгамбаримизга, унинг оиласи ва асхобларига салавот ва саломлар йўлласин!

Абдуллох ибн Абдуррахмон ал-Жибрин

Мукаддима

Аллох таъолога хамдлар, Аллохнинг элчиси Мухаммадга Аллохнинг салавот ва саломлари бўлсин!

Сўнг...

Бизнинг Ислом уммати, бугунги кунда, ўзининг энг коронгу кунларини яшаб ўтмоқда. Чунки, у заиф ва хорлик ҳолатига тушди. Унга яхудий, насроний ва бутпараст каби бахтикарлар ҳукмрон бўлдилар. Бунинг сабаби эса Аллох таъоло бизлар учун хидоят, тўгрилик ва зулматлардан нурга чиқиш қилиб юборган динни лозим тутишдан узок бўлишдир.

Илк даврларда диндан узок бўлиш, мусулмонларнинг бир тоифасигагина чекланган бўлса, аста-аста ёйилиб, умматнинг кўп қисмига етиб борди. Илмонийликнинг расмий, фикрий ва матбуот даражасида ёйилишининг, диндан узоклашишни кучайтириш, ўрнатиш ҳамда хидоят ва такво манбаларига яна қайтадан қайтиш олдида тўсик бўлишда катта таъсири бўлди.

Шунинг учун ҳам ушбу «**Илмонийя ва (мусулмон давлатларидаги) унинг аччиқ самаралари**» номли мухтасар рисола ёздик. Шояд ушбу рисола мусулмонларга илмоний даъват моҳияти, манбалари, унинг динимизга бўлган хатари ва ҳалокатли таъсирларини билиб олишларида ўз самараларини берса ва биз ўзимизни химоя қилиш, қаршилик кўрсатиш, илмоний даъватчиларнинг хатоларини очиб ташласа ва илмонийликни Аллох таъолонинг изни билан, бутунлай илдизи билан қурутишга шошилсак ҳамда ўз динимизга том маънода қайтсак ва бизга том маънодаги иззат қайтса.

Илмонийянинг кўринишлари

Илмонийянинг икки кўриниши бўлиб, уларнинг ҳар иккиси бир-биридан кабиҳдир:

Биринчи кўриниш: Даҳрий (худосиз) илмонийя. У динни ва Яратувчи Холик - Аллох таъолони бутунлай инкор этади ва буларнинг бирортасини эътироф қилмайди, аксинча, Аллох таъолонинг бор эканлигига даъват қилган кишига қарши жанг эълон қилади. Фиску фужур ва кофирлиги билан шармсизларча мағрурланган илмонийянинг бу тури мусулмонларнинг ичида кўп ёйилмади, алхамдулиллаҳ.. уни, фақат диндан чиқишни хоҳлаган кишиларгина қабул қилдилар. Гарчи, динга қарши қураш, мўминларга душманларча муносабатда бўлиш ва уларга қийноқ, камок ва қатл билан озор бериш сингари катта хатари бўлсада, мусулмонлар оммасини қалғитиш учун бўлган илмонийянинг бу турининг хатари ўта заифдир.

Иккинчи кўриниш: Даҳрий бўлмаган илм

Илмонийларнинг динни мусулмонлар қалбида бузиш ва сохталаштириш учун қўллаган воситалари

Илмонийларнинг мусулмонлар калбида динни бузиш учун турли воситалари бор. Шулардан:

1) Калби заиф ва иймони бекарор бўлган айрим кимсаларни, одамларга илмоний гоёларни етказишлари учун, бойлик, мансаб ва аёллар билан фитналантириш. Аввало, илмонийлар хукмрон бўлган оммавий ахборот воситаларида, бу шахслар хақида ёппасига маълумотлар берилади. Сўзлари кўп одамларга макбул бўлиши учун, уларни олимлар, муфаккирлар ва катта тажриба эгалари деб таништирилади. Илмонийлар бу билан кўп одамларни чалгитишга кодир бўладилар.

2) Баъзи одамларни гарб мамлакатларида, илмоний мактабларда тарбия қилиш ва уларга «фан доктори» ёки «профессор» каби илмий унвонларни бериш. **Улар ўз юртларига қайтганларидан сўнг, дорулфунунларда устозлик қиладилар ва зиёлилар ўртасида динни сохталаштириш ва булгаш билан шугулланадилар.** Биз келажакда давлат ишлари дорулфунун ва олийгохларни битириб чиққан кимсалар кўлига ўтишини билсак, дорулфунун ва олийгохларда илмонийларнинг борлиги нақадар фасодга сабаб бўлишини англаб етамиз.

3) Динни парчалаш, баъзи жузъий масалалар хақида гап-сўз ва ёзувларни кўпайтириш, одамларни бу нарсалар билан чалгитиш ҳамда уламолар, талабалар ва даъватчиларни етакчилик ва ўта муҳим бўлган масалалардан чалгитиш учун турли хаёлий муаммолар хақида бахслар юритиш.

4) Уламолар, талабалар ва Аллох йўлига даъват қилувчи даъватчиларни, одамлар эшитмаслиги ва сўзларига ишонмаслиги учун, оммавий ахборотнинг кўриладиган, эшитиладиган ва ўқиладиган воситаларида хулкий бузук, бойлик, мансаб ва аёлларга харис инсонлар шаклида тасвирлаш. Бу билан илмонийлар, ўз даъволарини ёйишлари учун майдон бўшатиб олишни хоҳлайдилар.

5) Уламолар ўртасида ихтилофли бўлган масалалар хақида гап-сўзни кўпайтириш ва бу ишни энг буюк ишлардан деб халққа кўрсатиш. Токи, одамлар диннинг барча жихатлари бир-бирига зид, хатто уламолар ўртасида ҳам иттифок йўқ, агар динда зиддият бўлмаса эди, бу ихтилофлар бўлмас эди, деб ўйласинлар. Илмонийлар диндан буриш учун мусулмонлар калбида бу масаланинг таъсирини кучайтириш учун бор имкониятларини сарф этадилар.

6) Ажнабий мактаб, дорулфунун ва маданият марказларини очиш. Аслида, бу мактаб, дорулфунун ва маданият марказлари шу муассасаларни очган илмоний давлатларнинг кўрсатмаларига бўйсунди. Зеро бу давлатлар мусулмоннинг ўз динига бўлган муносабатларини мумкин қадар заифлаштиришга, шу пайтнинг ўзида, кенг қўламда, хусусан, ижтимоий, фалсафий ва рухиятшунослик дарсларида, илмоний фикрни ёйиш учун ҳаракат қилади.

7) Шариатнинг баъзи асосларига шариат қоидалари билан суяниш. Суянганда ҳам ўринсиз пайтда, бу қоидаларни риоя қилмай суяниш ва бу суяниш мобайнида илмоний фикрнинг барчасини ёки кўп қисмини ривожлантириш учун ҳаракат қилиш.

Масалан: умумий манфаатлар қоидаси. Илмонийлар бу қоидани нотўғри тушунадилар ва уни ўринсиз ерда ишлатадилар ҳамда ўзлари ёқтирмаган Ислоҳ қонунларини рад этиш ва мусулмонлар диёрида илмонийни ёйиш ва мустаҳкамлаш учун ҳужжат қиладилар.

Шунингдек, илмонийлар : «икки зарарнинг енгилрогини қилинади», «заруратлар ҳаром нарсаларни ҳалол қилади», «фасодларни даф қилиш

манфаатларни жалб килишдан мукаддамдир», «Ислом барча замонлар учун салохиятлидир», «фатволар ахволларга караб турлича бўлади» каби коидаларни, Ислом динини бошка динлар ва миллатлар ичига уйғунлаштириш ҳамда мусулмонлар калбида заифлаштириш учун васила килиб оладилар.

Бундан ташқари, улар бу коидаларни, кўплаб одамлар билмаган бир пайтда, кофирлар диёрида ҳукмрон бўлган иқтисодий ва сиёсий тузумларни мусулмонлар диёрига олиб ўтиш учун кўприк қилмоқдалар.

Менимча, бу услуб Ислом уламолари томонидан ижмоъ қилинган коидаларга асослангани учун ҳам, одамларга шубҳа ва фитналарни ёйишда ўта хатарли ва зарарлидир. Бу оқимни содда ва муфассал суратда очиб ташлаш, унинг услубларини айри-айри баҳс қилиш керак.

Биз шуни таъкидламоқчимизки, илмонийларнинг бу коидаларни ушлашлари, шу коидалар келиб чиққан динга иймон келтирганликлари учун эмас, балки, ўзларининг гаразли мақсадларини рўёбга чиқариш учун қурол килиб олганлар, холос.

Мусулмонларнинг вазифалари

Бундай аянчли ҳолатда яшаётган мусулмонларнинг қилишлари керак бўлган муҳим вазифа бор. У умматни Исломдан узокда парчалаб, йўқотиб ташламоқчи бўлган аламли воқеъни ўзгартишдир.

Бугун мусулмонлар бу мақсадни рўёбга чиқариш учун вақтлари, бойликлари, фарзандлари ва жонларини қурбон қилишга мажбурдирлар. Уламолар, талабалар, даъватчилар, куч ва қудрат эгаларига эса бу вазифани ўташда, бошқалардан кўра кўпроқ мажбурият юкланади. Чунки, улар етакчи, бошқалар эса уларга тобеъдир.

Мусулмонлар бу аламли воқеъликдан илм ва амал билангина чиқишлари мумкин. Амалсиз илм воқеъни ўзгарта олмаганидек, илмсиз амал тузалиши мумкин бўлган кўплаб нарсаларни бузиб ташлайди.

Мен илм дейишдан, кўплаб одамлар ўйлагани ва Ислом мезонининг энг юқори мартабасига қўйганидек, жузъий, фикхий масалалар ёки гўзал одоб ва одатлар илмини назарда тутмаяпман. Балки, мен «илм» сўзидан калба содик ва соғлом иймонни пайдо қиладиган, Аллох таъоло, Аллох таъолонинг расули ва динига бўлган мухаббатни бошка барча нарсалар устига афзал кўрадиган, ҳар қанча мол ва жонни қурбон қилишни такозо қилсада, Аллох таъолонинг дини ва шу динни Ер юзида ўрнатиш учун ҳаракат қилишга ундайдиган илмни назарда тутмоқдаман. Бу эса Ислом динининг ҳақиқатини тўғри билиш, исломнинг негизи бўлмиш тавҳид ҳақиқатига бўлган мукамал ишонч, бундан ташқари, ислом умматига таҳдид солаётган хатарлар ҳамда унга қарши қўз тутган душманлар ва режалаштирилган ботил даъватларни билиш ва дин душманларидан безор бўлиш ҳамда садокатли мўминлар учун дўст бўлиш демақдир.

Агар билиши ва англаши учун оддий мусулмонлар илм излаши, илм олишлари учун жиддий ҳаракат қилишлари ва билган одамлардан сўрашлари вожиб бўлса, каламқашлар –ёзувчи ва ноширлар мусулмонларни Исломга боғлайдиган, Исломнинг барча қонун ва ҳукмларига Ислом тарозусидаги ўлчовига лойик бўлган меъёрни берадиган Ислом руҳидаги китобларни кўплаб нашр қилишлари вожиброкдир. Ёзувчи ва ноширлар бу ишга, хусусан Ислом уммати босиб ўтаётган бу оғир лаҳзаларда, тезлик билан киришишлари керак.

Улар авом халк ёки бошкаларнинг истакларини кондираман деб, Ислом динининг бир кирраси хакида кўплаб нашрлар чиқариб, Ислом мезонида ахамиятлироқ ва зарурроқ бўлган бошка кирраларга эътиборсиз қарашлари дуруст эмасдир. Шу муносабат билан биз бошкалар қилган хатоларни қилишни хохламаймиз. Яъни, биз Ислом мезонида кичик бўлган тарафни катта тараф хисобига, эътиборсиз қўймоқчи эмасмиз. Балки, биз нашр ишлари Ислом тарозусидаги ўз огирлиги ва мақомига қараб, турли кирралар хакида ўзаро мутаносиб бўлишига даъват этамиз. Кутубхоналарнинг жинлар, сеҳр, тақво, зохидлик, зикрлар, фазилатли амаллар, жузъий фикхий масалалар ва шу каби мавзулар хакидаги китоблар билан тўлиқ бўлиши етарли эмасдир⁽¹¹⁾. Зеро, биз кўплаб кутуб-хоналарнинг ўта муҳим мавзуларни оммабоп, енгил ва қулай ёритиб берган китоблардан холи эканини кўрмоқдамиз. Масалан, қуйидаги мавзулар хакидаги китоблар:

– Исломдаги сиёсий фикх ҳукмлари ёки эски таъбир билан айтсак: «Султоний ҳукмлар»;

– Мусулмонлар диёрида ёйилган илмонийя, демократия, миллатчилик ва социализм каби кўплаб динларни, қуфр эътиқодига асосланган ал-Баъс партияси, миллий партиялар ва бошка оқимларни баҳс қилиш;

– Жиход хакидаги китоблар. Мен жиходнинг фарзлиги ёки унинг қиёмат қунига қадар давом этишинигина қасд қилмоқчи эмасман. Балки, шу билан бирга, социализм, илмонийя, миллатчилик, демократия ва бундан бошка оқимларни қабул қилган ва даъват этган ҳамда одамларни буни қабул қилишларига мажбур қилган салтанат соҳиблари ва ҳокимлар ичидаги муртадларга қарши жиход қилиш мавзусини қасд қилмоқчиман;

– Ўқотилган халифликни қайтариш учун қилиниши керак бўлган амаллар ва бошка шу каби мусулмонлар ҳаётида ўта муҳим бўлган мавзулар хакидаги китоблар.

Агар инсон бу мавзулар билан бошка мавзулар хакида ёзилган ҳамда бозорларда чаккон бўлган китобларни таққослаб кўрса, ўртадаги катта фарқни яққол сезиб олади.

Ғоҳо, ёзувчи ва ноширлар: «одамлар бу мавзулар хакида ёзилган китобларни ўқимамай қўйдилар» – деб нолийдилар. Биз уларга шундай деймиз: «Ахир шухрат қозонишни хоҳлаган ёзувчилар одамларнинг хоҳишларига қарамайдилар-ку! Агар сизлар айтганингиздек, одамлар бу мавзуларни ўқимамай қўйган бўлсалар, бунда сизларнинг ҳам ҳиссангиз бордир. Чунки, сизлар уларни бу ҳолатга тушурдингиз ва уларга масаланинг ахамиятини лойиқ бўлганидек кўрсатмадингиз ҳамда бир томонга қўп эътибор бериб, бошқ томонга озроқ эътибор бердингиз».

Ҳақиқатан ҳам, ишнинг бу ҳолатда давом этиши, одамларнинг тасаввуридаги Исломни ибодат, одоб ва одатлар шаклида чекланиб қолишига олиб боради. Дарҳақиқат, Ислом кўпчилиكنинг тасаввурида намоз ўқиш, рўза тутишга, баъзиларда зикрлар мажмуасига, баъзиларда гўзал хулққа, баъзиларда кўриниш ва қийинишга, баъзиларда эса жузъий фикхий ёки ижтимоий ечимлар илмига чекланиб қолди. Шунинг учун ҳам сиз Ислом динининг шомиллиги, Аллох таъолонинг тавҳиди ва охират қунига бўлган иймондан қелиб чиққан муҳим мавзулар: Аллох таъоло индирган таълимотлар билан ҳукм қилиш ва Ислом давлати ҳамда халифаликни қайта тиклашнинг фарз экани; илмонийя, демократия ва бошка қуфрий оқимларнинг ботил эканини баён қилиш ва шу каби мавзулар хакида сўз очсангиз, улар сизни Исломдан бошка дин хакида сўзлаётгани деб ўйлайдилар ва: «Бу сиёсат. Динни сиёсатга аралаштирманг!»

дейдилар.

Бундай одамларга бериладиган ўғитлар жума хутбалари, дарслар, масжидлардаги илм халка(доира)лари ҳамда кичик ва енгил китобчалар шаклида бўлса, ундай нотўғри сўзлар келиб чикмайди.

Биз ёзувчи ва ноширларнинг вазифаси, илманийларга дин доирасини кичрайтириш ва динни хаёт майдонидан узоклаштириш йўлида олиб бораётган максадларини рўёбга чикаришларида ёрдамчи бўлмай, китобхонларнинг раغبати ва бозорнинг савиясига караб Исломи динини сохталаштириш ёки бирон бир тарафига чекланиб, бошка тарафларини нуқсонли кўрсатиб бермаслигимиз керак.

Баъзи ёзувчи ва ноширлар: «биз бу мавзуларда ёза олмаймиз. Чунки, бу катта мавзу бўлиб, катта билимга мухтождир. Бу билим эса бизда йўқдир. Бу мавзуда хатога йўл қўйишнинг оқибатлари ёмон бўлади» –деб айтадилар.

Мен уларнинг сўзларига бу жихатдангина кўшиламан: бугунги кундаги ёзувчиларнинг кўпи бу мавзулар хақида ёзишликка нолайиқдир. Бунинг сабаби, улар ё бу мавзунини тушунмайдилар ва ё тушунчалари коникарли эмас. **Агар шундай экан, хурматли олимлар ва буюк шайхлар каерда? Бу муаммоларни очиб бериш уларнинг вазифаси бўлмаса, мусулмонлар бошига тушган аламлик воқеаликни ўзгартириш учун уларнинг вазифаси нима?!**

Илм ва илмни ёйиш хақида сўз кетар экан, бошлангич таълим мактаблари ва олийгоҳлардаги муаллим ва устозларнинг вазифалари куйидаги нарсаларда намоён бўлади;

1) Илмий изланишлар факатгина илмий изланиш максидида бўлмай, Исломи хизматида бўлиши учун барча илмий дастурларни соғломлаштириш учун харакат. Бунинг сабаби шуки, динимиз Аллох таъоло тарафидан юборилган бўлиб, унинг чор кирраси хақиқатдир. Илмий кашфиётлар эса Аллох таъолонинг махлуқларидир. Демак, фан ва дин ўртасида карама-каршилиқ йўқ. бундан ташкари, илмий хақиқатларнинг аксарини иймон майдонида, илмий конуниятларнинг аксарини эса дахрийлар суяниб, иймон келтираётган тажрибий-дахрий илм назариясини бекор қилиш ёки рад этишда далил қилиб ишлатиш мумкин. Шунинг учун ҳам, ўқувчи ва талабалар учун тузилган таълим-тарбия дастурларида бу нарсалар назарда тутилиши, баъзи ишоралар билан эмас, балки, очик-ойдин баён қилиниши керак. Бу таълим-тарбия дастурларини тузаётган кишиларнинг вазифасидир.

2) Илмий дарсликларни куфр ва залолатдан тозалаш. Баъзи дарсликларни динни билмаган кишилар ёзган. Мусулмон муаллим бу дарсликлардан дарс берар экан, хатоларни тўғрилаши ва ўқувчиларга залолатларни очиб, хақиқатни кўрсатиши керак. Муаллим дарслик муаллими бўлиб колмаслиги, балки, бу фанларни Исломига боғлаши, «кирлик» лардан тозалаш ва шу пайтнинг ўзида, зиёли муаллим бўлиши билан бирга даъватчи, муршид ва воъиз бўлиши керак.

3) Муаллим Исломи тушунчаларини изохлаш, ёки ақидасини исботлаш, ёки мусулмонлар муаммоларини баён қилиш, ёки Исломи одобларини ўргатиш учун имкониятида бўлган барча фурсатни ганимат қилиши керак.

Табиийки, муаллимлар Аллох таъоло юклаган бу вазифани адо этиш учун изланишлари ҳамда илмий ва шаръий билим савияларини оширишлари керак.

ХОТИМА

Бу киска бахсдан сўнг, илмдан кейинги амалга ўтамиз. Биз амал деганда фойдаси ҳаракат қилган кишининг ўзигагина келадиган амални эмас (гарчи бу ҳам зарур), балки, фойдаси шу ҳаракатни қилган киши билан бирга, бутун Ислом умматига келадиган амални назарда тутмоқдамиз.

Биз ҳақиқатга эътиқод қўймоғимиз ва у билан аввало ўзимиз ва дўстларимиз амал қилиб, сўнгра бошқа одамларни унга чақиришимиз: уларга Ислом ҳақиқатлари, бизга қарши ташқаридан ва ичимизда ҳаракат қилаётган душманларимиз ва Ислом уммати яшаётган огир мусибатлар ҳажмини тушунтириши-миз керак. Бу вазифани адо этишда одамлар тарафидан бўлган нафрат, адоват, илмонийя малайлари бўлмиш ҳокимлар тарафидан бўлган тазйик ва қурашлар бизларни тўсиб қўймаслиги керак.

Демак, Ислом динига Ислом дини учун амал қилиш, Аллоҳ таъоло ва Росулulloҳ саллоллоҳу алайҳи ва саллам яхши қўрган эътиқод, амал ва сўзлар асосида одамларни бирлаштириш, Аллоҳ йўлида жиход қилиш ҳамда фитна бўлмаслиги ва диннинг барчаси Аллоҳники бўлиши учун Аллоҳ ва унинг расулига душман бўлган кишиларга қарши қураш эълон қилиш керак!

Мен бу билан мусулмонлар зиммасидаги барча масъулиятлар ҳақида гапирдим деб ҳисобламайман. Балки, бу ўзимиз ва барча мусулмонлар учун эслатма бўлишига қифоядир. Шояд Аллоҳ таъоло бу билан бизга фойда берса... илоҳим дуоларимизни қабул эт! Омин!

1-рабиул-аввал, ҳижрий 1411-йил, яқшанба.

Ҳамдлар аввалдаю охирда Аллоҳ таъолога ҳосдир.

(1) Биз бирон бир кимсани Ислом ҳукми ўз ичига олган ҳар бир нарсани, гарчи кичик бўлсада, масалан: «ҳожат» ҳолатини енгил санашга даъват этмокчи эмасмиз. Биз фақатгина ҳар бир нарсага Исломдаги меъёр билан қарашга даъват этмокчимиз ҳолос. Зеро, бизнинг эслатиб ўтган бу йўл шарий матнлар ҳақидаги тўри тушунчадан келиб чиққан уламолар йўлидир.